

PROMJENE REGULATORNOG OKVIRA NJEMAČKOG DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU KAO POSljedICA REGULATORNE KONKURENCIJE U PODRUČJU PRAVA DRUŠTAVA MEĐU DRŽAVAMA ČLANICAMA EUROPSKE UNIJE

Sanja Gongeta, mag. iur., predavač
Veleučilište Lavoslav Ružička u Vukovaru

UDK: 347.724::061.1EU
Ur.: 24. travnja 2014.
Pr.: 30. lipnja 2014.
Pregledni znanstveni rad

Sažetak

U radu se analizira pozadina i tijek najveće reforme njemačkoga regulatornog okvira društava s ograničenom odgovornošću s posebnim naglaskom na omogućavanje osnivanja inačice društva s ograničenom odgovornošću, tzv. Mini GmbH. Ukazuje se na presude Europskog suda ključne za potvrđivanje prava slobode poslovnog nastana i razvoj regulatorne konkurencije u području prava društava među državama članicama Europske unije. Komparativno se prikazuju pravno uređenje njemačke inačice društva s ograničenom odgovornošću i njegovog najvećeg konkurenta, engleskog Limiteda. Pokušava se odgovoriti na pitanje je li njemački zakonodavac uspio zaštititi društvo s ograničenom odgovornošću od zlorabe u poslovanju te ga deregulacijom i modernizacijom učiniti atraktivnijim u odnosu na inozemne konkurentne prave oblike. Konačno, analiziraju se implikacije regulatornog natjecanja na pravo društava Republike Hrvatske kao najmlađe članice Europske unije.

Ključne riječi: *modernizacija društva s ograničenom odgovornošću, sloboda poslovnog nastana, regulatorna konkurencija, reforma prava društava, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću.*

1. UVODNO

Nakon više od stoljeća uspješne regulacije prava društava, posebice društva s ograničenom odgovornošću, njemački Savezni parlament (Bundestag) usvojio je 28. lipnja 2008. godine prijedlog zakona namijenjenog modernizaciji njemačkog prava društava. Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung

von Missbräuchen¹ (dalje u tekstu i MoMiG) predstavlja prekretnicu² u regulaciji osnivanja najčešće biranog oblika trgovačkog društva u Njemačkoj. Ono što ga čini najčešće biranim oblikom društva je njegova pravna elastičnost zbog koje omogućuje ostvarivanje različitih ciljeva te je do 2007. godine u Njemačkoj osnovano gotovo milijun društava s ograničenom odgovornošću.³

Primarni cilj njemačkog zakonodavca bio je omogućiti poduzetnicima fleksibilnije, jeftinije i brže osnivanje društva s ograničenom odgovornošću te privući i zadržati njemačke, ali i poduzetnike iz ostalih država članica Europske unije.⁴

Reforma je donijela nekoliko velikih i potpuno novih promjena u dotadašnjem njemačkom pravnom okviru društava s ograničenom odgovornošću.

Najveća novina koju je MoMiG donio njemačkoj poslovnoj praksi, a na koju je stavljen naglasak u ovom radu, svakako je mogućnost osnivanja novog oblika društva s ograničenom odgovornošću, tzv. *Unternehmersgesellschaft* ili *UG - haftungsbeschränkt* (dalje u tekstu: Mini GmbH/ mini društvo s ograničenom odgovornošću.) sa smanjenim temeljnim kapitalom potrebnim za osnivanje. Naime, odredbama MoMiG-a za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću omogućeno je osnivanje oblika društva s ograničenom odgovornošću za koje je dostatno minimalnih 1,00 euro. Također, navedenim izmjenama omogućeno je novoosnovanom društvu s ograničenom odgovornošću da svoje područje djelovanja nakon osnivanja ne mora nužno usmjeriti na njemački zemljopisni prostor. Tako, osim sjedišta koje je unutar državnih granica Njemačke, novoosnovani Mini GmbH ne mora imati nikakve druge poveznice s matičnom državom i može djelovati bilo gdje na području Europske unije čime se odstupilo od doktrine stvarnog sjedišta društva u njemačkom pravu.

Pravno gledano, MoMiG predstavlja regulatornu konkurenciju društava s ograničenom odgovornošću u odnosu na ostale države članice Europske unije, posebice englesko društvo s ograničenom odgovornošću⁵ te prema mišljenju samog zakonodavca uvelike pridonosi konvergenciji⁶ uređenja prava društava.

Uvodnim prikazom odluka Europskog suda u predmetima ključnim za potvrđivanje slobode poslovnog nastana i poduzetničkog kretanja u okviru granica Europske unije, zajamčenim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, pokušat ćemo ukazati na osnovne razloge razvoja regulatornog natjecanja među državama

1 Hrv.: Modernizacijski zakon društava s ograničenom odgovornošću i sprječavanje njegove zlorabe (slobodan prijevod autora).

2 Bachmann, Gregor: Introductory Editorial: Renovating the German Private Limited Company – Special Issue on the Reform of the GmbH, *German Law Journal*, Vol. 9, No. 9, str. 1063.

3 Beurskens, Michael, Noack, Ulrich: The Reform of German Private Limited Company: Is the GmbH Ready for the 21st Century?, 2008., *German Law Journal*, Vol. 9, No. 9, str. 1069.

4 Gesetzentwurf der Bundesregierung; Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), Drucksache 16/6140 str. 1. dostupno na: http://www.gmbhr.de/heft/12_07/MoMiG_RegE_230507.pdf (02.02.2014.).

5 eng. *limited liability company*.

6 Gesetzentwurf der Bundesregierung; Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 5.

članicama i reforme prava društava koje su uslijedile nakon toga. Jedno od pitanja koje se, slijedom toga postavlja je, je li praksa Europskog suda u slučajevima potvrđivanja slobode poslovnog nastana i izazivanjem regulatorne konkurencije među državama članicama negativno utjecala na proces usklađivanja prava društava unutar granica Europske unije ili mu doprinosi!

U radu se posebice analizira pozadina i tijek, za mnoge revolucionarnih, izmjena njemačkog prava društava s ograničenom odgovornošću i najznačajnije odrednice za osnivanje mini društva s ograničenom odgovornošću predviđene MoMiG-om.

Nadalje, komparativnim prikazom zakonskih propisa kojima se uređuje inačica klasičnog njemačkog društva s ograničenom odgovornošću i njegova najveća konkurenta, engleskog društva s ograničenom odgovornošću pokušava se dati odgovor na pitanje je li njemački zakonodavac uspio u regulatornoj utakmici sustići atraktivna rješenja predviđena u nacionalnom i supranacionalnom uređenju prava društava.

Konačno, iznose se implikacije regulatornog natjecanja u okviru prava društava unutar granica Europske unije, s posebnim osvrtom na Republiku Hrvatsku kao najmlađu članicu.

2. REGULATORNO NATJECANJE U PODRUČJU PRAVA DRUŠTAVA

Na samom početku poglavlja pokušat ćemo pojasniti sam pojam regulatornog natjecanja (*eng. regulatory competition*), ukazati na razloge njegova razvoja i učinke te odgovoriti na pitanje što dakle, u konačnici, određuje izbor prava u okviru kojega poduzetnici žele poslovati?

Svojevrsno natjecanje između država očituje se u različitim oblicima i u različitim segmentima. Razlike među pravnim uređenjima pojedinih država nisu uvijek posljedica prirodnog, unutarnjeg razvojnog procesa sustava, već su ponekad uzrokovane vanjskim utjecajima, posebice regulatornim uspjehom nekoga stranog pravnog sustava.⁷ Prvi značajniji pokazatelji natjecanja među državama u regulaciji prava društava vidljivi su u Sjedinjenim Američkim Državama od sredine sedamdesetih godina prošloga stoljeća gdje su države olakšavale osnivanje trgovačkih društava fleksibilnijim pravnim standardima.⁸ Razlike u uvjetima potrebnim za osnivanje trgovačkog društva između država poslovni subjekti su koristili u svoju korist te se odlučivali za fleksibilnije nacionalno zakonodavstvo. Navedeno je dovelo do želje zakonodavca za što atraktivnijom i uspješnijom regulacijom prava društava što je u konačnici rezultiralo različitim pravnim standardima. Takvo namjerno stvaranje pravnih različitosti u uređenju istoga

7 Sachdeva, Amit: *Regulatory competition in European company law*, EUR J Law Econ, (2010), 30, str. 137., 138.

8 Loc. cit.

područja uzrokovano željom zakonodavca za iskorištavanjem prednosti i, slijedom toga, ostvarivanjem konkretne koristi možemo smatrati regulatornim natjecanjem.⁹ Regulatorno natjecanje moguće je još definirati i kao natjecanje među državama u okviru zakonodavnih ovlasti radi privlačenja novih ulaganja i proizvodnje pružajući potencijalnim poslovnim subjektima bolje definiran pravni oblik za obavljanje njihove djelatnosti.¹⁰ Glede opravdanosti i koristi regulatornog natjecanja nisu usuglašeni stavovi među pravnim teoretičarima i najčešće se kao primjer koristi slučaj države Delaware u Sjedinjenim Američkim Državama. Izostankom uređenja prava društava na razini federacije, svaka od država SAD-a sama uređuje pravila osnivanja i djelovanja trgovačkih društava.¹¹ Krajem devetnaestog stoljeća, američke države New Jersey i Delaware modernizirale su uvjete osnivanja trgovačkih društava radi zadržavanja poduzetnika na svom području.¹² To je dovelo do situacije da je od svih trgovačkih društava aktivnih na burzi u New Yorku, gotovo polovica osnovana u Delaware - u što ovu državu čini vodećom prema ukupnom broju novoosnovanih trgovačkih društava u SAD-u.¹³ Zagovornici regulatornog natjecanja, odnosno tzv. „*race to the top*“ teorije, ističu kako ono dovodi do učinkovitosti u području prava društava. Prije svega, navode kako postojanje razlika među nacionalnim zakonodavstvima pruža poduzetnicima mogućnost izbora između pravnih oblika koji najviše odgovaraju njihovim potrebama. Nadalje, smatra se kako konstante pravne inovacije dovode do trajnog usavršavanja prava društava u svakoj od država. Konačno, u korist regulatornog natjecanja ističe se kako, gledano s pravno - političkog stajališta, ono onemogućuje svojevrzne monopole s obzirom na to da poduzetnici mogu birati pravo društava druge države.¹⁴

Nasuprot ovakvom stajalištu, protivnici regulatornog natjecanja smatraju kako ono dovodi do srozavanja pravnog standarda, odnosno „*race to the bottom*“ učinka. Priznaju li se pravnim proizvodima karakteristike javnog dobra, države mogu međusobno doslovno kopirati rješenja iz drugih nacionalnih zakonodavstava bez ikakvih posljedica što se ne može smatrati poboljšanjem prava društava takve države.¹⁵ Nadalje, protivnici regulatornog natjecanja ističu posebnu osjetljivost poduzetnika na financijski segment što dovodi do odabira prava društava one države koja zahtijeva najmanje izdatke.¹⁶ Nameće se pitanje je li u tom slučaju pri izboru zakonodavstva i pravnog oblika ključan element njegova kvaliteta ili nizak stupanj

9 Loc. cit.

10 U teoriji se razlikuju „*race to the bottom*“ i „*race to the top*“ regulatorno natjecanje. O tome opširnije: Sachdeva, A. op. cit., str. 142. - 146.

11 Mock, Sebastian: Harmonization, Regulation and Legislative Competition in European Corporate Law, 3 German Law Journal, (2002), str. 3.

12 Ringe, Wolf Georg.: Corporate Mobility in the European Union – a Flash in the Pan?, University of Oxford, Legal Research Paper Series, Paper No 34/2013., str. 13., bilj. 73.

13 Loc. cit.

14 Heine, Klaus: Regulatory Competition between Company Laws in the European Union: the Überseering Case, Intereconomics, March/April 2003, str. 104., 105.

15 Loc. cit.

16 Loc. cit.

zahtjeva! I dok neki teoretičari slučaj Delaware - a ističu kao primjer „*race to the bottom*“ učinka, pobornici oprečnog stajališta upravo ovakvu mogućnost izbora povoljnijeg zakonodavnog okvira smatraju jednom od prednosti regulatornog natjecanja.¹⁷ Zbog visoke koncentracije i brzog povećanja broja novoosnovanih trgovačkih društava, u Delaware - u je, naime iznimno razvijena sudska praksa, a samim tim i visoka zakonska sigurnost što se ističe kao još jedna od prednosti regulatornog natjecanja. Ulagачi, naime, ne ulažu u trgovačka društva osnovana u državama s niskom razinom zaštite vlasničkih prava i prava vjerovnika. Slijedom toga, mala zainteresiranost ulagača negativno djeluje na tržište kapitala što u konačnici dovodi do preuzimanja ili stečaja društva.¹⁸ Regulatorno natjecanje može imati potpuni učinak samo ako poduzetnici imaju mogućnost slobodnog izbora između nacionalnih zakonodavnih rješenja bez ograničenja uz stvarno sjedište društva. Među državama članicama Europske unije regulatorno natjecanje postalo je značajnije korištenjem slobode poslovnog nastana koju kao privilegij uživaju njene države članice.

Sloboda poslovnog nastana trgovačkih društava zajamčena je odredbama Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje: UFEU) i regulirana čl. 49. do 55.¹⁹ U praksi se očituje ili u obliku a) primarnog poslovnog nastana osnivanjem novoga trgovačkog društva ili prenošenjem mjesta s kojeg se upravlja društvom u drugu državu članicu ili b) sekundarnog poslovnog nastana, koje podrazumijeva osnivanje društva kćeri, podružnice ili zastupstva u drugoj državi članici.²⁰ Sloboda kretanja kapitala i poslovnog nastana, učinilo je područje Europske unije tržištem na kojem države članice međusobno konkuriraju propisivanjem povoljnijih uvjeta za osnivanje trgovačkih društava.²¹

3. UTJECAJ PRAKSE EUROPSKOG SUDA NA REGULATORNO NATJECANJE DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE UNIJE

Stagniranje u zakonodavnoj regulaciji pokazalo se kao problem unutar granica Europske unije povećanjem broja država članica, kada je bilo sve teže pronaći kompromisno rješenje između nacionalnih propisa u području prava društava.²²

Značajno je ukazati na praksu Europskog suda koja je doprinijela deregulaciji prava društava u državama članicama radi povećanja njihove međusobne konkurentnosti, ali i uvelike utjecala na modernizaciju ovog segmenta prava.

17 Mock, S., op. cit., str. 3.

18 Loc. cit.

19 Treaty on the Functioning of the European Union (Consolidated version 2012) OJ C 326.

20 Horak, Hana, Dumančić, Kosjenka, Pecotić Kaufman, Jasminka: Uvod u europsko pravo društava, Zagreb, Školska knjiga, 2010., str. 104., o ostvarivanju prava poslovnog nastana inozemnih trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj vidjeti u: Petrović, Siniša, Ceronja, Petar: Osnove prava društava, Zagreb, Školska knjiga, 2013., str. 26., 27.

21 Odredbom čl. 54. UFEU – a pod trgovačkim društvom smatraju se društva osnovana u skladu sa zakonom neke države članice čiji se registrirani ured, središnja uprava ili glavno mjesto poslovanja nalazi unutar Zajednice.

22 Mock, S. op. cit., str. 3.

U procesu modernizacije uređenja prava društava u zakonodavnim sustavima unutar granica Europske unije te napuštanju teorije sjedišta²³ društva najveći utjecaj imale su odluke Europskog suda u predmetima *Centros*²⁴, *Überseering*²⁵, *Inspire Art*²⁶ i *SEVIC*²⁷. U navedenim sudskim odlukama, izražen je stav da se trgovačkom društvu osnovanom prema pravu jedne od država članica, ne može primjenom pravnih propisa druge države članice, u kojoj to trgovačko društvo obavlja svoju gospodarsku djelatnost ili ima svoje stvarno sjedište, utjecati na pravnu osobnost. Takav je stav omogućio osnivačima trgovačkih društava osnivanje društva u državi članici s jednostavnijim i jeftinijim postupkom osnivanja. Kako se u dosadašnjoj poslovnoj praksi pokazalo, upravo brži postupak pri registraciji društva, kao i (makar minimalne) razlike pri propisanom iznosu najnižeg temeljnog kapitala potrebnog za njegovo osnivanje uvelike utječu na izbor zemlje članice u kojoj će se društvo osnovati.²⁸

23 Prema Bouček, Vilim: Osobni statut trgovačkog društva i specifičnih europskih trgovačkih društava u europskom međunarodnom privatnom pravu, Zbornik PFZ, 56, Posebni broj, 129-164 (2006), str. 132.-134., razlikujemo teoriju sjedišta i teoriju inkorporacije društva. Prema teoriji osnivanja, pravna i poslovna sposobnost trgovačkog društva, ocjenjuje se prema odredbama prava države u kojoj je osnovano. Za priznavanje pravne sposobnosti, pravna osoba mora biti uređena u skladu s propisima države osnivanja, posebice u skladu s odredbama o registraciji pravne osobe. U pravilu nacionalno pravo države osnivanja propisuje da se u statutu kao pravnom aktu o osnivanju pravne osobe za sjedište određuje mjesto na području države osnivanja, no posljedica toga je onda da se prema teoriji sjedišta statutarno sjedište pravne osobe nalazi u državi osnivanja.

Prema teoriji stvarnog sjedišta, osobni statut pravne osobe ocjenjuje se po pravu države u kojoj se nalazi njezino stvarno sjedište. Budući da je sjedište pravne osobe središnja točka iz koje izlazi njezina aktivnost, i za trgovačko je društvo odlučujuće odrediti stvarno, po vođenju posla izvana vidljivo sjedište. Kako se činjenica postojanja višestrukih sjedišta pravnih osoba ne bi zlorabila, kao osobni statut trgovačkog društva, odnosno pravne osobe, određuje se pravo države u kojoj se nalazi njezino stvarno sjedište, odnosno sjedište njezine glavne uprave.

24 Judgment of the Court of 9 March 1999. - *Centros Ltd v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen* - Case C-212/97, European Court Reports 1999, Part I, page 1459

25 Judgment of the Court of 5 November 2002. - *Überseering BV v Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)*, Case C-208/00, European Court Reports 2002, Part I, page 9919

26 Judgment of the Court of 30 September 2003. *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v Inspire Art Ltd.*, Case C-167/01, European Court Reports 2003, Part I, page 10155

27 Judgment of the Court (Grand Chamber) of 13 December 2005. *SEVIC Systems AG.*, Case C-411/03, European Court Reports 2005., Part I, page 10805

28 Becht, Marcus, Mayer, Colin, Wagner, Hannes: Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry, *Journal of Corporate Finance*, 14 (2008), str. 241 – 256, str. 242.); isto i: Noack, Ulrich, Beurskens, Michael: Of Tradition and Change – The Modernization of the German GmbH in The Face of European Competition, CBC 0037, 07/2008, str. 5.; Braun i dr.: Does Charter Competition Foster Entrepreneurship? A Difference-in-Difference Approach to European Company Law Reforms, ECGI Working Paper No 308/2011, str. 2; Eckardt, Martina.: The European Private Company: Do we need another 28th private company law form in the EU? On regulatory competition of corporate law, *Discussions on Estonian economic policy: Theory and practice of economic policy*. Vol 20, No 1, (2012), str. 52.

Pri procjeni djelovanja država članica, za Europski sud odlučna je odredba čl. 49. UFEU-a kojom se određuje sloboda poslovnog nastana.²⁹

U navedenom predmetu *Centros*, Europski sud je odlučivao o danskom društvu *Centros Ltd.* osnovanom u Velikoj Britaniji te uskraćivanju slobode poslovnog nastana ako se ono koristi isključivo radi zaobilaženja nepovoljnijeg pravnog poretka. Sud je svojom presudom utvrdio kako je primjena teorije stvarnog sjedišta protivna slobodi poslovnog nastana, te kako se u konkretnom slučaju ne može odbiti registracija društva u danski sudski registar čime je omogućeno osnivanje trgovačkih društava u državi članici sa osnivačima, povoljnijim pravnim poretkom te kasniji prijenos stvarnog sjedišta u drugu državu članicu.

Kada govorimo o predmetu *Centros* značajno je istaknuti kako se prosječna brojka osnivanja Ltd.-a u Velikoj Britaniji nakon donošenja sudske presude u ovom slučaju popela sa 146 osnovanih Ltd - a godišnje na 671 osnovan Ltd. godišnje.³⁰ Najznačajniji broj novoosnovanih društava osnovali su mali i srednji poduzetnici iz Njemačke, Francuske, Nizozemske i Norveške.

U predmetu *Überseering* Europski je sud potvrdio primjenu teorije osnivanja i priznavanje pravne i poslovne sposobnosti trgovačkim društvima pri prijenu stvarnog sjedišta u granicama Europske unije.³¹

Presuda u slučaju „Inspire Art“ predstavljala je korak dalje u sudskoj praksi Europskog suda, jer osim što se trgovačkom društvu osnovanom u nekoj od država članica priznaje poslovna sposobnost, državi u kojoj takvo društvo želi osnovati svoju podružnicu zabranjuje se nametanje otegotnih nacionalnih pravnih propisa.³²

Teorija osnivanja potvrđena je i u presudi u predmetu *SEVIC Systems AG* te je omogućeno prekogranično pripajanje i spajanje trgovačkih društava koja posluju unutar granica Europske unije, a osnovana su u različitim državama članicama.³³

Navedene presude Europskog suda utjecale su na međusobno regulatorno natjecanje među državama članicama Europske unije koje su svojim zakonodavnim

29 Sachdeva, A. M.: op. cit., str. 153. i 154. u Horak, Hana, Dumančić, Kosjenka: Usklađivanje u pravu društava u RH s pravnom stečevinom EU, *Pravo i porezi*, 20 (2011) 86 – 93. str.

30 Becht, M., Mayer, C., Wagner, H., op. cit., str. 242 (istraživanje se odnosi na razdoblje od 2003. do 2006. i autori su ga ograničili isključivo, na tzv. *Centros tipove društava*, odnosno na društva osnovana u Velikoj Britaniji bez stvarnog djelovanja na njenom području. Isto istraživanje pokazalo je da se povećan broj novoosnovanih Ltd.-a iz ostalih zemalja članica u Velikoj Britaniji nije odrazio u odnosu na poduzetnike izvan granica Europske unije na koje se ne odnosi sudska presuda.

31 Baelz, Kilian, Baldwin, Teresa: The End of the Real Seat Theory (Sitz Theorie): the European Court of Justice Decision in Ueberseering of 5 November 2002 and its Impact on German and European Company Law, *German Law Journal*, dostupno na: <http://www.germanlawjournal.com/print.php?id=214> (15.01.2014.), Wymeersch, Eddy: The Transfer of the Company's Seat in European Company Law, ECGI, Law Working Paper No 08/2003, str. 21., dostupno na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=384802 (15.01.2014.)

32 Kersting, Christian, Schindler, Clemens Philip: The ECJ's Inspire Art Decision of 30 September 2003 and its Effects on Practice, *German Law Journal*, Vol . 4, No. 12, 2003, str. 1279.

33 Jurić, Dionis: Sudska praksa Europskog suda u području slobode poslovnog nastana, *Hrvatska pravna revija*, br. 3/ 2008., str. 95.

reformama poduzetnicima olakšale ulazak u poslovni pothvat. Bez detaljnije analize ukazat ćemo na provedene reforme iz područja prava društava Španjolske, Francuske, Mađarske i Poljske.³⁴

U Španjolskoj je već od 2. lipnja 2003. moguće osnivanje novog oblika društva nazvanog *Sociedad Limitada Nueva Empresa* (tzv. SLNE).³⁵ Reformom nije predviđeno smanjenje temeljnog kapitala potrebnog za osnivanje društva, ali su predviđene druge olakotne okolnosti, kao što su elektronsko popunjavanje osnivačkih akata i registracija unutar 24 sata od trenutka prijave. Zadržana je obveza ovjere kod javnog bilježnika te odredba kako samo fizičke osobe mogu biti članovi društva.

Reformu zakonodavnog okvira društava s ograničenom odgovornošću Francuska je također provela već 2003. godine. Od 5. kolovoza iste godine u Francuskoj je moguće pokrenuti posao s već postojećim oblikom društva (*Société à Responsabilité Limitée* – SARL), ali sa sniženim temeljnim kapitalom.³⁶ Francuski je zakonodavac, naime, odustao od zahtjeva temeljnog kapitala od 7 500 eura i snizio ga na minimalno 1 euro. Iznos temeljnog kapitala određen je u obrascu predviđenom za osnivanje društva te društvenim ugovorom.³⁷ Zakonom je jasno navedeno kako najveći broj članova društva ne smije premašiti brojku sto.³⁸ Nadalje, uvedena je mogućnost elektroničke registracije društva. Javnobilježnička ovjera u francuskom pravu nije bila potrebna niti prije provedene reforme.

Mađarska se priključila regulatornom natjecanju 2007. godine. Slično francuskom modelu reforme, ni Mađarska nije predvidjela novi oblik trgovačkog društva, već je pribjegli snižavanju temeljnog kapitala potrebnog za njegovo osnivanje. Od 1. rujna 2007. godine u Mađarskoj je moguće osnivanje društva s temeljnim kapitalom od 500.000 forinti. Prije reforme najniži temeljni kapital iznosio je 3.000.000 forinti. Registracija se provodi unutar 15 dana.³⁹

Jednakim modelom poslužila se i Poljska. Uz sniženje temeljnog kapitala s prethodnih 50.000 na 5.000 zlota poljski zakonodavac odgovorio je regulatornoj utakmici unutar granica Europske unije.⁴⁰

Zadnja od zemalja članica Europske unije koja se priključila regulatornom natjecanju reformom društava s ograničenom odgovornošću je Austrija u kojoj je od 1. srpnja 2013. godine moguće osnivanje društva s ograničenom odgovornošću

34 Podatci za reforme navedenih država članica Europske unije preuzeti iz: Hornuf, Lars: *Regulatory Competition in European Corporate and Capital Market Law: An Empirical Analysis* (Inaugural-Dissertation), 2010., str. 20. dostupno na: http://edoc.ub.uni-muenchen.de/13102/1/Hornuf_Lars.pdf (15.01.2014.).

35 Ley 7/2003, de 1 de abril ... el capítulo XII; BOE núm. 79; eng. *Act 7/2003, of April 1, 2003. chapter XII*; dostupno na: <http://www.boe.es/boe/dias/2003/04/02/pdfs/A12679-12689.pdf> (10.03.2014.).

36 Code de commerce, Act 2003-721, Chapitre III : Des sociétés à responsabilité limitée, Articles L223-1 - L223-43

37 Code de commerce, Art. L223-2.

38 Code de commerce, Art. L223-3.

39 Hornuf, L. op. cit., str. 20.

40 Loc. cit.

sa znatno sniženim temeljnim kapitalom, tzv. *GmbH Neu / GmbH light*. Kako je navedeno u samom Prijedlogu Zakona, austrijskom je zakonodavcu bio cilj povećati broj novoosnovanih društava s ograničenom odgovornošću (*GmbH, ranije i GesmbH*).⁴¹ Učinjenim izmjenama Zakona zakonodavac je snizio temeljni kapital s dosadašnjih 35.000 eura na 10.000 eura.⁴² Pa premda pri osnivanju treba biti uplaćena polovica temeljnog kapitala, mišljenje je zakonodavca kako je početnih 5.000 eura znatno niže i prihvatljivije poduzetnicima u odnosu na dosadašnjih 17.500 eura.⁴³ Također, austrijski zakonodavac navedenim je izmjenama Zakona snizio i troškove osnivanja društva s ograničenom odgovornošću kod javnih bilježnika. Kako se može vidjeti, sve navedene države u svojim zakonodavnim reformama snizile su iznos temeljnog kapitala potrebnog za pokretanje poduzetničkog pothvata te su novim mjerama pojednostavile i time osigurale brži postupak osnivanja željenog oblika društva. Upravo ta činjenica često se navodi kao dokaz postojanja horizontalne⁴⁴ regulatorne konkurencije na razini Europske unije.⁴⁵

Uzmemo li u obzir kako je jedan od ciljeva Europske unije usklađivanje pravnog uređenja, može se postaviti pitanje jesu li navedene presude Europskog suda doprinijele tom procesu ili su njima izazvane reforme u području prava društava imale suprotan učinak? Promatra li se usklađivanje pravnog uređenja unutar granica Europske unije kao svojevrsan način zaštite pravne raznolikosti i jačanja regulatorne interakcije među državama članicama, jasnije je vidljivo kako presude Europskog suda osiguravaju jednaki učinak.⁴⁶

4. OD NASTANKA DO MODERNIZACIJE NJEMAČKOGA ZAKONODAVNOG OKVIRA DRUŠTAVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Društvo s ograničenom odgovornošću (njem. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung – GmbH*, eng. *Private Limited*) kao pravni oblik trgovačkog društva nastalo je na njemačkom zemljopisnom području. Za razliku od ostalih društava koja su

41 GmbH-Reform, Vorblatt, str. 1, 2; dostupno na: <http://www.justiz.gv.at/web2013/file/2c9484853d643b33013d8d8493ae52be.de.0/erl.pdf> (18.03.2014.).

42 Entwurf eines Gesellschaftsrechts- Änderungsgesetz 2013. (GesRÄG 2013), str. 2.

43 GmbH-Reform, op. cit., str. 10.

44 Prema Klöhn, Lars: Supranational Legal Entities and Vertical Regulatory Competition in European Corporate Law, *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, Vol. 76, No 2, 2012., str. 276., razlikujemo horizontalnu i vertikalnu regulatornu konkurenciju. Horizontalna regulatorna konkurencija odvija se među državama članicama Europske unije, a vertikalna između same Europske unije i država članica

45 Eckardt, Martina, Kerber, Wolfgang: *Horizontal and Vertical Regulatory Competition in EU Company Law: The Case of the European Private Company (SPE)*, Andrassy Working Paper Series No. 28, (2013)., str. 12, 13.

46 Deakin, Simon: *Legal Diversity and Regulatory Competition: Which model for Europe?*, Centre for Business Research, University Of Cambridge; 2006., Working Paper No. 323, str. 440.

nastajala kroz dugi niz godina razvijajući se prema potrebama poslovne prakse, društvo s ograničenom odgovornošću rezultat je izravne njemačke zakonodavne intervencije.⁴⁷

Jedino društvo u kojemu je odgovornost članova za obveze društva bila odvojena od društva pravne osobe do tada je bilo dioničko društvo.⁴⁸ Međutim, za razliku od anglosaksonskog pravnog sustava, njemačko dioničko društvo nije bilo namijenjeno malim poduzetnicima. Ocijenjeno kao dosta kruto i složeno, dioničko društvo više nije bilo pogodno za poslovne pothvate poduzetnicima s manjim kapitalom i manjim brojem članova društva.⁴⁹ Konačno rješenje pronađeno je u društvu s ograničenom odgovornošću reguliranom Zakonom o društvima s ograničenom odgovornošću (njem. *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung – GmbHG*⁵⁰, §5) koji je stupio na snagu u svibnju 1892. godine. Nakon nekoliko pokušaja izmjena⁵¹ Zakona o društvima s ograničenom odgovornošću, tek je u srpnju 1980. učinjena, tzv. mala refoma⁵² koja je zahvatila manje dijelove Zakona, a stupila je na snagu 1. siječnja 1981. godine.

Od tada do 2008. godine njemački je zakonodavac regulaciju društava s ograničenom odgovornošću tek prilagođavao direktivama Europske unije radi ujednačavanja prava društava unutar njenih granica. Za nečim više zapravo nije niti bilo potrebe, jer se po broju osnovanih društava s ograničenom odgovornošću (ne samo u Njemačkoj, već i u ostalim državama⁵³) od njegova nastanka do danas, društvo s ograničenom odgovornošću pokazalo kao najveći njemački izvozni pravni proizvod.⁵⁴ Sukladno tome ne smije se zanemariti značaj društva s ograničenom

47 Barbić, Jakša: Pravo društava, knjiga druga – društva kapitala, četvrto izdanje, Zagreb, Organizator, 2007., str. 1033.; Schmidt, Till: Die Geschäftsführerbestellung im reformierten GmbH-Recht, Eignungskriterien und Gesellschafterhaftung nach dem MoMiG, Hamburg, Dr. Kovač GmbH, 2011., str. 60, bilj. 121.

48 Njem. *Aktiengesellschaft*.

49 Barbić, J.: op. cit., str. 1033.; Beurskens, M., Noack, U., op. cit., str. 1069.; Noack, U., Beurskens, M.: op. cit., str. 1.

50 Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, RGBl. I S. 477, BGBl. I S. 2586

51 Više o izmjenama njemačkoga Zakona o društvima s ograničenom odgovornošću od njegova donošenja 1892. do reforme 2008. godine u: Schmidt, T.: op. cit., str. 57.-71.

52 Barbić, J.: op. cit., str. 1034.; Schmidt, T.: op. cit., str. 60.; Beurskens, M., Noack, U., op. cit., str. 1069.

53 Novi model trgovačkog društva ubrzo su u svoj pravni sustav uvrstile i ostale zemlje. Portugal je to učinio prvi već 1901. godine, zatim ga slijede Austrija 1906., Poljska, Brazil i Španjolska 1919. godine, Francuska 1925. Italija 1942., Grčka 1955., Turska 1960., Nizozemska tek 1971. godine i Danska 1973. Velika Britanija društvo s ograničenom odgovornošću u obliku *private limited company*, posebno uređuje tek 1980. godine. Na području Hrvatske društvo s ograničenom odgovornošću je regulirano austrijskim Zakonom o udruagama s ograničenim jamstvom iz 1906. godine, a primjenjivalo se tek u Dalmaciji i Istri. Koristilo se do prestanka svih društava 1948. Konačno uređenje društva s ograničenom odgovornošću u RH zaokruženo je stupanjem na snagu Zakona o trgovačkim društvima 1. siječnja 1995. - Barbić, J., op. cit., str. 1034.-1036.

54 Beurskens, M., Noack, U.: op. cit., str. 1070.

odgovornošću na njemačko gospodarstvo, ali i povijesni utjecaj na pravo društava u cijelom svijetu.⁵⁵

Zbog svojih obilježja, društvo s ograničenom odgovornošću najčešće se koristi za pokretanje malih i srednjih poduzeća. Ono što ga čini najčešće biranim oblikom društva njegova je pravna elastičnost zbog koje omogućuje ostvarivanje različitih ciljeva. Tako se društvo s ograničenom odgovornošću pokazalo kao dobar model za inozemna ulaganja, upravljanje investicijskim fondovima, ostvarenje zadrugarstva, poslovnih ciljeva slobodnih zanimanja i slično.⁵⁶

Kako smo ranije naveli, i ostale su zemlje ubrzo uočile prednosti ovog pravnog oblika i uvrstile ga u svoje zakonodavstvo. U njemačkoj se poslovnoj praksi čak razvio i poseban oblik komanditnoga društva tzv. *GmbH & Co. KG*, u kojem je društvo s ograničenom odgovornošću komplementar društva. Sličan oblik društva nazvan *Limited & Co. KG* razvio se i u Engleskoj kao kombinacija engleskog društva s ograničenom odgovornošću i njemačkoga komanditnog društva. Ovakva društva nazvana „društva hibridi“⁵⁷ nastali kombinacijom već postojećih pravnih oblika također se u pravnoj literaturi navode kao mogući rezultat neaktivnog horizontalnog regulatornog natjecanja među državama.⁵⁸

4.1. Modernizacija Zakona društava s ograničenom odgovornošću / Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG)

Uvodno prikazane presude Europskog suda u predmetima ključnim za potvrđivanje slobode poslovnog nastana i poduzetničkog kretanja u okviru granica Europske unije, utjecale su na razvoj regulatornog natjecanja među državama članicama i reforme prava društava koje su uslijedile nakon toga.

Suočen s regulatornim natjecanjem u području prava društava među članicama Europske unije i njemački zakonodavac pribjegao je reformi regulacije društava s ograničenom odgovornošću. Reformu je pokrenulo regulatorno natjecanje izazvano gore spomenutim odlukama Europskog suda u predmetima *Centros*, *Überseering*, *Inspire Art* i *SEVIC*, ali i sve veći broj novoosnovanih engleskih Ltd.-a u Njemačkoj⁵⁹. U prilog nisu išle ni aktivnosti engleskog zakonodavca na velikoj modernizaciji *Companies Acta* 2006. godine usmjerene ka još boljoj regulaciji engleskog oblika društva s ograničenom odgovornošću kao glavnog

55 Loc. cit.

56 Barbić, J., op. cit., str. 1038.

57 Više o tome: Eckardt, M., Kerber, W., op. cit., str. 11.

58 Loc. cit.

59 Rieder, Markus u: Fleischer, Holger i dr.: *Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung – GmbHG*, C. H- Beck, München, 2010., str. 575.; prema Schmidt, Jessica: *The New Unternehmergesellschaft (Entrepreneurial Company) and the Limited – A Comparison*, 2008., *German Law Journal*, 09/09, str. 1093. u 2006. godini u Njemačkoj je jedan od 4 novoosnovana društva s ograničenom odgovornošću bio upravo britanski Ltd.

konkurenta njemačkog društva s ograničenom odgovornošću. Reforme provedene u Velikoj Britaniji kroz *Companies Act 2006.* godine temeljile su se na pristupu *Think Small First*, dakle na pomoći malim i srednjim poduzetnicima koji su se najčešće i odlučivali za ovaj oblik trgovačkog društva. Dodatno pojednostavljivanje osnivanja i ovako omiljenog modela društva, odstupanje od zahtjeva za minimalnim temeljnim kapitalom, odustajanjem od zahtjeva za *company secretaryom*, koje je donijela reforma *Companies Acta*, dodatno su podigli ljestvicu⁶⁰ njemačkom zakonodavcu u pripremama najznačajnije reforme društva s ograničenom odgovornošću od njegova osnutka.

Prvi nacrt modernizacijskog zakona izrađen je 2005. godine. Temeljio se na prijedlogu smanjenja iznosa temeljnoga kapitala potrebnog za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću (GmbH) te je prva verzija prijedloga bila tek smanjenje temeljnog kapitala s 25.000 na 10.000 eura. Takav prijedlog modernizacije, međutim, nije naišao na plodno tlo⁶¹.

Najopsežnija⁶² reforma njemačkoga Zakona društava s ograničenom odgovornošću (GmbH – Gesetz) od njegova donošenja 1892. godine, okončana je 1. studenog 2008. stupanjem na snagu MoMiG-a (*Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen*⁶³), a temeljila se uz ostalo i na mogućnosti osnivanja oblika klasičnog društva s ograničenom odgovornošću, tzv. mini društva s ograničenom odgovornošću.

Sam zakonodavac istaknuo je već u Prijedlogu Zakona o modernizaciji prava društava s ograničenom odgovornošću dva temeljna cilja reforme: zaštititi društvo s ograničenom odgovornošću od zlorabe u poslovanju te deregulacijom i modernizacijom učiniti društvo s ograničenom odgovornošću atraktivnijim u odnosu na inozemne konkurentne pravne oblike.⁶⁴

Za ostvarenje navedenih ciljeva istaknuto je nekoliko prioriteta pri donošenju MoMiG-a⁶⁵.

Kao prvi prioritet navedeno je ubrzanje pokretanja poslovnog pothvata. Temelj novele bio je olakšati i ubrzati poslovni početak poduzetnicima, jer se dugotrajan postupak osnivanja društva s ograničenom odgovornošću isticalo kao nedostatak u odnosu na inozemne konkurente, posebice engleski Ltd. Navedeno se trebalo ostvariti kroz osnivanje društva unaprijed predviđenim obrascima, sniženjem

60 Loc. cit.

61 Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 56.

62 Oehlich, Michael: The German Unternehmergeellschaft: Entering Regulatory Competition, str. 1.; dostupno na: www.iuscomp.org/gla/literature/oehlich.html (15.01.2014.).

63 Bundesgesetzblatt I S. 2026 (Nr. 48).

64 Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 55.

65 Schwerpunkte des Gesetzes zur Modernisierung des GmbH Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG); 26. Jun 2008.; Bundesministerium der Justiz; str. 1.; dostupno na: [http://www.bmj.de/SharedDocs/Downloads/DE/pdfs/Schwerpunkte_des_Gesetzes_zur_Modernisierung_des_GmbH_Rechts.pdf?__blob=publicationFile\(06.02.2014.\)](http://www.bmj.de/SharedDocs/Downloads/DE/pdfs/Schwerpunkte_des_Gesetzes_zur_Modernisierung_des_GmbH_Rechts.pdf?__blob=publicationFile(06.02.2014.)).

temeljnog kapitala i prijenosu poslovnih udjela.⁶⁶ Međutim, sam cilj reforme, koja se provodila nakon više od stoljeća uspješne regulacije ovog trgovačkog društva, nije se temeljio isključivo na smanjenju temeljnog kapitala potrebnog za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću. Zakonodavac je imao na umu odgovornost glede dalekosežnih posljedica predstojećih zakonskih izmjena te je uputno spomenuti i jak utjecaj akademske zajednice⁶⁷ pri modernizaciji njemačkoga Zakona društava s ograničenom odgovornošću. Naime, u stručnom timu koje je sudjelovao u raspravi o Prijedlogu MoMiG-a, pet od dvanaest članova bili su sveučilišni profesori. Usprkos zloporabama u poslovanju zbog ograničene odgovornosti članova i visokom broju stečajja koji su se provodili nad društvima s ograničenom odgovornošću u Saveznoj Republici Njemačkoj, od svog nastanka kao oblik društva, društvo s ograničenom odgovornošću pokazalo se kao čvrst pravni oblik za obavljanje djelatnosti, posebice za male i srednje poduzetnike.⁶⁸ Stoga je odlučeno kako se neće stvarati novi pravni oblik društva kapitala, već će se unutar postojećeg zakonodavnog okvira olakšati postupak osnivanja već postojećeg društva. Navedeno proizlazi iz zakonodavčeva zaključka kako za ostvarenje željenog cilja pojačanja regulatorne konkurentnosti nisu potrebni veći naponi, već da je isti učinak moguće ostvariti modificiranom verzijom društva s ograničenom odgovornošću.⁶⁹ Pri izradi Prijedloga Zakona o modernizaciji društava s ograničenom odgovornošću i sprječavanju njegove zloporabe, gospodarstvenici su izrazili bojazan kako će se odustajanjem od temeljnog kapitala naštetiti značaju i vrijednosti društva s ograničenom odgovornošću koje ono uživa, posebice među malim i srednjim poduzetnicima. Stoga se kao najbolje rješenje pokazalo sniziti temeljni kapital novoj varijanti društva s ograničenom odgovornošću, a ne već postojećem, klasičnom društvu s ograničenom odgovornošću.⁷⁰

5. UG - HAFTUNGSBESCHRÄNKT / MINI DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU.

Kako bi se zadovoljile potrebe poduzetnika (posebice u sektoru usluga) koji na poslovnom početku nemaju veliki kapital, omogućeno je osnivanje varijante društva s ograničenom odgovornošću, tzv. *Unternehmersgesellschaft* ili *UG - haftungsbeschränkt* (mini društvo s ograničenom odgovornošću).

Ova varijanta društva s ograničenom odgovornošću podliježe zakonskom uređenju predviđenom za klasično društvo s ograničenom odgovornošću (§5 GmbHG) i cjelokupnom njemačkom pravu koji se odnosi na društvo s ograničenom

66 Loc. cit., točka 1. a

67 Beurskens, M., Noack, U.: op. cit., str. 1073

68 Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 70.

69 Ibid., str. 71.

70 Loc. cit.

odgovornošću uz posebne odredbe koje se odnose isključivo na mini društvo s ograničenom odgovornošću (§ 5a).

Otvaranje mogućnosti osnivanja mini društva s ograničenom odgovornošću bio je svojevrsan odgovor⁷¹ njemačkoga zakonodavca na širenje engleskog društva s ograničenom odgovornošću u Njemačkoj. Kako smo već istaknuli, mini društvo s ograničenom odgovornošću nije novi oblik trgovačkog društva, nego društvo s ograničenom odgovornošću koje za osnivanje ne treba imati 25.000 eura temeljnog kapitala.⁷² Druga karakteristika koja mini društvo s ograničenom odgovornošću razlikuje od klasičnog društva s ograničenom odgovornošću zabrana je potpunog raspolaganja svojom dobiti. Naime, zakonska je obveza osnivača Mini društva s ograničenom odgovornošću težiti dosezanju temeljnog kapitala propisanog za osnivanje klasičnog društva s ograničenom odgovornošću. To se postiže zakonskim rezervama u iznosu jedne četvrtine dobiti prikazane u godišnjem financijskom izvješću za prethodnu godinu. Propisane zakonske rezerve smiju se koristiti za dvije propisane svrhe ili za povećanje temeljnog kapitala ili pokrivanje gubitaka. Pri tome, kako je već rečeno, iznos temeljnog kapitala za osnivanje klasičnog društva s ograničenom odgovornošću nije smanjen i iznosi 25.000 eura. Otvaranjem mogućnosti za osnivanjem Mini društva s ograničenom odgovornošću sa maksimalno sniženim temeljnim kapitalom (1 euro) za tim nije ni bilo potrebe. Prikupljenim iznosom od 25.000 eura, mini društvo s ograničenom odgovornošću može se preoblikovati u klasično društvo s ograničenom odgovornošću. Međutim, registrirano klasično društvo s ograničenom odgovornošću nije moguće izmjenama društvenog ugovora preoblikovati u mini društvo s ograničenom odgovornošću. Jednako tako, društvo s ograničenom odgovornošću kojemu se kroz gubitke iznos temeljnog kapitala smanji ispod 25.000 eura, ne može se automatizmom preoblikovati u mini društvo s ograničenom odgovornošću.⁷³

Navodeći prioritete, njemački zakonodavac zaključio je kako će modernizirani Zakon o društvima s ograničenom odgovornošću pružati priliku osnivačima da u skladu s vlastitim potrebama i financijskim mogućnostima odlučuju o svom ulogu u društvu. Do donošenja MoMiG-a najniža uplata poslovnog udjela pri osnivanju društva s ograničenom odgovornošću iznosila je 100 eura ili je morala biti izražena u iznosu djeljivom s 50. Novim odredbama, najniži poslovni udio pri osnivanju inačice klasičnog društva s ograničenom odgovornošću iznosi 1 euro, a postojeće poslovne udjele⁷⁴ kasnije je moguće lakše podijeliti, spojiti ili prenijeti trećoj strani u čemu se dodatno ogleda fleksibilnost pravnog uređenja mini društva s ograničenom odgovornošću. Jasna zakonska regulacija pravnog instituta „skrivenih doprinosa u

71 Rieder, M. u: Fleischer, H. i dr., op. cit., str. 573.; Freitag, Robert, Riemenschneider, Marcus: Die Unternehmersgesellschaft – „GmbH light“ als Konkurrenz für die Limited?, ZIP – Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, 2007, 1485.; Die deutsche Antwort, Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ), 24. Mai 2007. 13., u: Schmidt, J.: op. cit., str. 1102.

72 Schwerpunkte des Gesetzes zur Modernisierung des GmbH Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op.cit., str. 1., točka 1. a

73 Rieder u: Fleischer, H. i dr., op. cit., str. 580.

74 Njem. *Geschäftsanteile*, eng. *share*

stvarima“ (njem. „*verdeckten Sacheinlage*“) spriječila je pravnu nesigurnost glede prikupljanja temeljnog kapitala⁷⁵.

Posebna novina u osnivanju društva s ograničenom odgovornošću, koju je uveo MoMiG je dodatak unaprijed pripremljenih obrazaca za osnivanje mini društva s ograničenom odgovornošću, tzv. *Muster Protocol*. Radi ubrzanja i olakšanja pokretanja poslovnog pothvata, kao privitak Zakonu o društvima s ograničenom odgovornošću (GmbHG), predviđeni su obrasci koja se koriste za osnivanje mini društva s ograničenom odgovornošću. Za razliku od engleskog postupka osnivanja Ltd.-a, njemački zakonodavac ovdje je ostao pri zahtjevu ovjere obrazaca, koja je potrebna i pri osnivanju klasičnog društva s ograničenom odgovornošću.⁷⁶ Ipak, sniženje temeljnog kapitala potrebnog za osnivanje društva i uvođenje obrazaca društvenog ugovora, koji znatno olakšavaju i ubrzavaju samu registraciju mini društva s ograničenom odgovornošću, donijeli su njemačkom društvu s ograničenom odgovornošću do tada nepoznati stupanj fleksibilnosti, brzine, jednostavnosti i ekonomičnosti.⁷⁷

Ubrzanje registracije trgovačkog društva dijelom je omogućeno već početkom 2007. godine stupanjem na snagu Zakona o elektroničkom sudskom registru i registru zadruga kao i registra poduzetnika (njem. *Gesetz über elektronische Handelsregister und Genossenschaftsregister sowie das Unternehmensregister (EHUG)*, eng. *Law on the Electronic Register of Companies and the Electronic Register of Cooperatives as well as on the Register of Businesses*). Time su omogućene elektroničke prijave u sudski registar gdje se bez odgode odlučuje o prijavi za upis novog trgovačkog društva.⁷⁸ Uvođenje elektroničkih registara jedna je od prilagodbi njemačkog zakonodavnog okvira zahtjevima europske pravne stečevine i Direktive 2003/58/EC iz srpnja 2003. godine kojom je dopunjena Direktiva 69/151/EEC iz travnja iste godine.⁷⁹

Nadalje, na preddruštvo mini društva s ograničenom odgovornošću primjenjuju se odredbe koje uređuju preddruštvo klasičnog društva s ograničenom odgovornošću.

Atraktivnosti mini društva s ograničenom odgovornošću doprinijela su i zakonska rješenja vezana uz sjedište društva, a pod utjecajem presuda Europskog suda u gore navedenim predmetima. Brisanjem stavka 2. u § 4a GmbHG-a, omogućilo se djelovanje klasičnog društva s ograničenom odgovornošću, pa tako i Mini društva s ograničenom odgovornošću, u ostalim državama članicama putem podružnica ili društva kćeri, kao i priznanje pravne osobnosti društvima osnovanima u drugim državama. Naime, MoMiG-om je § 4a, koji se odnosi na sjedište trgovačkog društva

75 Više o tome pogledati: Rieder, M. u: Fleischer, H. i dr., op. cit., str. 580., 581.

76 Schwerpunkte des Gesetzes zur Modernisierung des GmbH Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 1., točka 1. b.

77 Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 70.

78 Ibid., točka 1. c.

79 O. J. (L 221) 13.

(njem. *Sitz der Gesellschaft*), izmijenjen na način da je brisana oznaka „stavak 1.“ te je ostala odredba koja sjedište društva definira kao mjesto u zemlji kako je upisano u društvenom ugovoru (*Sitz der Gesellschaft ist der Ort im Inland, den der Gesellschaftsvertrag bestimmt*).⁸⁰ Uz modernizaciju postojećeg pravnog okvira za društva s ograničenom odgovornošću, njemački zakonodavac detaljnije je uređio transparentnost poslovnih udjela i moguće zloporabe zakonskih odredbi. Prema uzoru na registar dioničara, članom društva s ograničenom odgovornošću smatraju se samo upisani u registar članova što poslovnim partnerima pruža sigurnost u poslovanju.

Novi zakon naišao je na pozitivne kritike te se smatralo kako su reforme konačno njemačko zakonodavstvo društava s ograničenom odgovornošću uvrstile uz bok ostalim zakonodavnim rješenjima prikladnim 21. stoljeću.⁸¹ U prilog tome govore i podaci kako je u roku mjesec dana od stupanja na snagu MoMiG-a u Njemačkoj osnovano 77 mini društava s ograničenom odgovornošću od čega tri četvrtine s temeljnim kapitalom nižim od 1 000 eura. U roku tri mjeseca od stupanja na snagu MoMiG-a registrirano je više od 3000 mini društava s ograničenom odgovornošću.⁸²

Iz navedenoga se može zaključiti kako je MoMiG svojim rješenjima povećao njemačku konkurentnost u regulaciji društava s ograničenom odgovornošću na razini Europske unije. Namijenjeno malim i srednjim poduzetnicima, mini društvo s ograničenom odgovornošću predstavlja jednostavno, jeftinije i brže pokretanje posla u modernom i praktičnom poslovnom okruženju. Također, novim odredbama Zakona spriječena je zloraba ograničene odgovornosti članova za obveze društva koja se posebno isticala u vrijeme ekonomske krize.⁸³

Ovdje smatramo značajnim istaknuti i dvojbu koja se u recentnoj pravnoj literaturi pojavljuje glede povezanosti smanjenog broja Ltd.-a osnovanih od strane njemačkih poduzetnika i modernizacije njemačkog Zakona društava s ograničenom odgovornošću.⁸⁴ Naime, analizom statističkih podataka o novoosnovanim trgovačkim društvima u Engleskoj od strane njemačkih poduzetnika između 2004. i 2011. godine dolazi se do brojke od 48.103 trgovačka društva. Od ukupnog broja, najviše njih (čak 99,83%) bilo je osnovano kao Ltd. U navedenom vremenskom razdoblju, najviše Ltd.-a koje su osnovali njemački poduzetnici u Engleskoj bilo je u razdoblju od 2004. do ožujka 2006. godine kada im broj počinje naglo

80 Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit. bilj. 4., str. 5., 65.: (Artikel 1. Änderung des Gesetzes betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung; punkt 4. § 4a wird wie folgt geändert: a) Absatz 1 wird wie folgt geändert: aa) Die Absatzbezeichnung „(1)“ wird gestrichen. bb) Nach dem Wort „Ort“ werden die Wörter „im Inland“ eingefügt. b) Absatz 2 wird aufgehoben.)

81 Gesetzentwurf der Bundesregierung; Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 25.

82 Rieder, M. u: Fleischer, H. i dr., op. cit. str. 575

83 Loc. cit.

84 Ringe, W., op. cit., bilj. 12., str. 16.

padati. Tako se u ožujku 2006. godine bilježe 1.322 novoosnovana Ltd.-a od strane njemačkih poduzetnika dok u prosincu 2011. njihov broj iznosi svega 49.⁸⁵ Analizama se ističe da uzme li se u obzir činjenica da je MoMiG donesen i stupio na snagu 2008. godine, upitan je učinak samog regulatornog natjecanja na smanjeni broj novoosnovanih Ltd.-a, ističe se u analizama.

6. RAZLIKE NJEMAČKOG MINI DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU I ENGLESKOG DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Private company limited by shares, skraćeno *Limited* ili *Ltd.*, engleski je oblik društva s ograničenom odgovornošću. Regulira ga *Companies Act*, moderniziran 2006. godine i odlikuju ga jednostavnost i niski troškovi pri osnivanju. Englesko društvo s ograničenom odgovornošću zbog iznimne fleksibilnosti i brzine pri osnivanju i djelovanju, pokazalo se kao najveći konkurent klasičnom njemačkom društvu s ograničenom odgovornošću (GmbH). Oblik društva koje karakteriziraju ograničena odgovornost članova, brzo osnivanje temeljem obrazaca dostupnih putem interneta i izostanak zahtjeva za velikim temeljnim kapitalom potrebnim za osnivanje brzo se pokazao kao češći izbor njemačkim poduzetnicima u odnosu na klasično društvo s ograničenom odgovornošću.

Od 2003. do 2006. godine u Velikoj Britaniji osnovano je preko 67.000 novih Ltd.-a iz drugih članica Europske unije pri čemu je najveći upliv bio upravo iz Njemačke, zatim Francuske, Nizozemske i Norveške.⁸⁶ Do tada jednostavno, osnivanje Ltd.-a dodatno je pojednostavljeno reformom britanskog *Companies Acta* 2006. godine.

Kako smo ranije naveli, to je bio jedan od osnovnih razloga za ponovni pokušaj modernizacije njemačkog zakonodavstva u području društava s ograničenom odgovornošću i postizanje veće konkurentnosti Njemačke na razini Europske unije što je rezultiralo mini društvom s ograničenom odgovornošću.

Naoko slični, Ltd. i mini društvo s ograničenom odgovornošću razlikuju se u nekoliko elemenata, koje ćemo pokušati pojasniti u komparativnom prikazu tvrtke, postupka i brzine osnivanja te iznosa najnižeg temeljnoga kapitala potrebnog za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću.

6.1. Tvrtka društva

Prva uočljiva razlika vidljiva je već u samom nazivu, odnosno tvrtki⁸⁷ društva. Njemački zakonodavac u §5.a (1) GmbHG jasno određuje kako mini

85 Loc. cit.

86 Becht, M., Mayer, C., Wagner, H. op.cit., str. 242.

87 Čl. 11. st. 1. ZTD-a: "Tvrtka je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu"

društvo s ograničenom odgovornošću u svom nazivu mora sadržavati oznaku *Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt)* ili *UG (haftungsbeschränkt)* što ga jasno razdvaja od klasičnog društva s ograničenom odgovornošću.

Suprotno tome, britanski zakonodavac zahtijeva tek oznaku *limited* ili *Ltd.*⁸⁸ neovisno o tome radi li se o društvo s ograničenom odgovornošću osnovanom s minimalnim ili znatno većim iznosom temeljnog kapitala. Njemački zakonodavac obvezu sadržaja oznake *Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt)* ili *UG (haftungsbeschränkt)* u nazivu društva je obrazložio kao svojevrstnu uputu ostalim sudionicima u prometu roba i usluga na poslovanje s društvom minimalne razine raspoloživog kapitala, ali je to dovelo do prijepora među teoretičarima može li se to tumačiti kao marketinška prednost mini društva s ograničenom odgovornošću ili društvo u samom početku poslovanja stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na britanski *Ltd.*⁸⁹

6.2. Osnivanje društva

Glede postupka osnivanja *Ltd.*-a i *UG*-a. može se reći kako su u ovom segmentu propisi njemačkog i engleskog prava gotovo ujednačeni. Učinjenim reformama, postupak je osnivanja pojednostavljen u oba zakonodavstva. Prema *Companies Act* 2006. djelomice je napušten zahtjev za dva obrasca pri osnivanju. Engleski je zakonodavac zahtijevao uz društveni ugovor i postojanje statuta.⁹⁰ Naime, zahvaljujući zadnjoj reformi dovoljan je već sam društveni ugovor, koji sadrži sve potrebno (*Articles of Association*), a obrazac statuta služi tek kao potvrda ozbiljnosti osnivača za osnivanjem društva.⁹¹ U ovome se dijelu engleski zakonodavac približio njemačkom rješenju s obzirom na to da je u njemačkoj praksi oduvijek bio potreban samo društveni ugovor (njem. *Gesellschaftsvertrag*) za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću.

Ipak, ono što je novina u njemačkom pravnom uređenju društva s ograničenom odgovornošću, a predstavlja dugogodišnju tradiciju⁹² engleskog sustava je uporaba unaprijed predviđenih obrazaca pri osnivanju društva. MoMiG-om je naime, omogućeno jednostavnije osnivanje mini društva s ograničenom odgovornošću uporabom obrazaca (njem. *Musterprotokoll*⁹³).

I dok je u engleskoj praksi u obrascu društvenog ugovora obuhvaćeno sve nužno za osnivanje i djelovanje društva u nastanku, njemački se zakonodavac ograničio na minimalne odrednice i strogo određene situacije. Uz ograničene situacije mogućnosti korištenja *Musterprotokolla*, njemački zakonodavac ostao je

88 59(1) CA 2006

89 Detaljnije o tome vidjeti u: Schmidt, J.: op. cit., str. 1096.

90 Barbić, J., op. cit., str. 1022.

91 Schmidt, J.: op. cit., str., 1099.

92 Loc. cit.

93 § 2 (1a) GmbHG.

pri zahtjevu ovjere javnog bilježnika i potpisu svih osnivača.⁹⁴

MoMiG ne propisuje najmanji broj osnivača i kao i kod klasičnog društva s ograničenom odgovornošću, za osnivanje mini društva s ograničenom odgovornošću dovoljna je jedna osoba kao osnivač, kao i uslučaju *Ltd.-a*.

Engleski zakonodavac nije propisao maksimalan broj članova društva dok su u njemačkoj varijanti društva s ograničenom odgovornošću dopuštena najviše tri člana, koji mogu biti fizičke ili pravne osobe.

6.3. *Temeljni kapital*

Oba oblika trgovačkog društva moguće je osnovati s minimalnim temeljnim kapitalom i u vrlo kratkom razdoblju. Kako smo već ranije napomenuli, jedna od značajki mini društva s ograničenom odgovornošću izostanak je zahtjeva za temeljnim kapitalom od 25.000 eura koliko iznosi kod klasičnog društva s ograničenom odgovornošću.⁹⁵ Temeljni kapital *Ltd.-a* iznosi 1 funtu, a za mini društvo s ograničenom odgovornošću 1 euro.

Sljedeća razlika između ova dva pravna oblika ogleda se u obvezi vođenja zakonskih rezervi u iznosu jedne četvrtine godišnje financijske dobiti kod mini društva s ograničenom odgovornošću koje treba usmjeriti povećanju temeljnog kapitala do 25.000 eura te je nakon toga moguće preoblikovanje u klasično društvo s ograničenom odgovornošću bez promjene imena. Obveza zadržavanja dobiti u obliku zakonskih rezervi trebala bi služiti kao pokazatelj sigurnosti da je mini društvo s ograničenom odgovornošću, osnovano na niskom temeljnom kapitalu, kroz poslovanje sposobno dosegnuti puni iznos temeljnog kapitala potreban za klasično društvo s ograničenom odgovornošću.⁹⁶ Kod *Ltd.-a* međutim, ove obveze nema.

Nadalje, dok njemački zakonodavac pri osnivanju mini društva s ograničenom odgovornošću ne dopušta uplate udjela u stvarima⁹⁷ engleski zakonodavac otišao je tako daleko da osim što je za osnivanje *Ltd.* dopušten unos stvari i novca, čak prihvaća obećanje da će se odraditi usluga za društvo ili nekog drugog kao ulog u društvo.⁹⁸ Pri osnivanju mini društva s ograničenom odgovornošću udjeli moraju biti uplaćeni u cijelosti i prije registracije društva (§ 5a (2)). Engleski zakonodavac ovakvu obvezu propisuje samo za, tzv. *public companies*.

Glede odgovornosti članova društva ističemo kako je ona kao i kod klasičnog društva s ograničenom odgovornošću ograničena te mini društvo s ograničenom odgovornošću kao društvo kapitala za obveze odgovara cijelom svojom imovinom. U slučaju insolventnosti, član mini društva s ograničenom odgovornošću u

94 § 2 (1) GmbHG.

95 Schmidt, J.: op. cit., str. 1097.

96 Gesetzentwurf der Bundesregierung Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG), op. cit., str. 7., 72.

97 § 5a (2) 2 GmbHG.

98 Schmidt, J.: op. cit., str. 1097., 1098.

rijetkim će slučajevima odgovarati svojom privatnom imovinom dok propisi Ltd.-a omogućuju i takav scenarij.

6.4. Brzina osnivanja

Iako je ubrzanje registracije trgovačkog društva dijelom omogućeno već spomenutim Zakonom o elektroničkom sudskom registru i registrom zadruga kao i registrom poduzetnika, i premda je to bio jedan od prioriteta pri samom donošenju MoMiG-a, ono u čemu njemački zakonodavac nije uspio reformom je znatno ubrzanje osnivanja društva. Naime, dok su za osnivanje engleskog Ltd.-a dovoljno 24 sata (najduže tjedan dana), prema posljednjim istraživanjima, za osnivanje mini društva s ograničenom odgovornošću i dalje je potrebno u prosjeku 44 dana do šest tjedana⁹⁹ što ga, u tom dijelu, i dalje čini manje konkurentnim od engleskog Ltd.-a.

7. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU NA SUPRANACIONALNOJ RAZINI

Osim ujednačavanja nacionalnih zakonodavstava u području prava društava, cilj je Europske unije i stvaranje novih pravnih oblika za obavljanje gospodarske djelatnosti.¹⁰⁰ Do 2008. godine već su zaživjeli Europsko gospodarsko interesno udruženje (*EEIG*) 1985., europsko društvo (*Societas Europaea, SE*) uređeno kao europsko dioničko društvo 2001. i europska zadruga (*SCE*) 2003. godine. U razdoblju stupanja na snagu MoMiG-a, u regulatornu konkurenciju prava društava s ograničenom odgovornošću uključila se i Europska komisija s prijedlogom za novi oblik društva na supranacionalnoj razini, koji je trebao osigurati veću konkurentnost malim i srednjim poduzetnicima u granicama Europske unije. Istraživanja su pokazala kako mala i srednja trgovačka društva čine 90 % trgovačkih društava u Europskoj uniji. Tek ih 8 % sudjeluje u prekograničnom prometu roba i usluga, a svega 5 % djeluje putem društava kćeri ili zajedničkih ulaganja u drugoj državi članici.¹⁰¹ Premda je deregulacijom poduzetnicima znatno olakšano poslovanje unutar granica Europske unije, Europska komisija izrazila je potrebu za dodatnim poboljšanjem pravnog okvira te mogućnosti malim i srednjim poduzetnicima na jedinstvenom tržištu. Također, naglašena je potreba za snižavanjem troškova osnivanja trgovačkog društva, koja su zbog neujednačenih pravnih propisa među nacionalnim zakonodavstvima često bila iznimno visoka što se u praksi pokazalo kao otegotna okolnost. S tim je ciljem 25. lipnja 2008. godine prihvaćen Nacrt

⁹⁹ Eckardt, M.: op. cit., str. 49.

¹⁰⁰ Guidotti, Rolandino: The European Private Company: The Current Situation, *German Law Journal*, Vol. 13 No. 03, 2013., str. 331.

¹⁰¹ Commission Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company, COM (2008) 396 final (25 June 2008), str. 3.; vidjeti isto i: Guidotti, R., op. cit., str. 332., Horak, H., Dumančić, K., Pecotić Kaufman, J., op. cit., str. 257.

Uredbe o europskom društvu s ograničenom odgovornošću (*Societas Privata Europaea/SPE*).¹⁰² U ovom ćemo poglavlju istaknuti najosnovnije odrednice trgovačkog društva koje je trebalo zaživjeti na supranacionalnoj razini, a koje su već u samom procesu regulacije i nastanka izazvala oprečna stajališta među državama članicama. Nakon posljednjeg kompromisnog prijedloga¹⁰³ koje je uputila Mađarska, sporna su i dalje ostala tri ključna elementa što je dovelo do konačnog odustajanja od ovakvog oblika trgovačkog društva.

Dakle, pitanje sjedišta SPE-a, iznos temeljnog kapitala potrebnog za njegovo osnivanje te sudjelovanje zaposlenih u djelovanju društva ostali su najveći kamen spoticanja prije odustajanja i donošenja novog prijedloga.¹⁰⁴ Europsko društvo s ograničenom odgovornošću trebale su karakterizirati značajke društva s ograničenom odgovornošću u nacionalnim zakonodavstvima te mu je, sukladno tome, temeljni akt trebao biti društveni ugovor. Statutom europskog društva s ograničenom odgovornošću bila bi uređena temeljna pitanja kao što je osnivanje društva, ograničena odgovornost članova, osiguranje vjerovnika te osiguranje kapitala dok su se pitanja glavne skupštine i ustroj organa trebala urediti društvenim ugovorom.¹⁰⁵ Sve ključne odredbe sadržane u društvenom ugovoru bile bi usklađene sa Statutom europskog društva s ograničenom odgovornošću i europskim pravom uopće. Europsko društvo s ograničenom odgovornošću osnivalo bi se *ex nihilo* u državi članici Europske unije gdje ima registrirano sjedište, a svoju djelatnost moglo bi obavljati preko društava kćeri ili podružnica i u drugim državama članicama što je u skladu s ranije navedenim presudama Europskog suda u predmetu *Centros* i sl. Također jedan od prijedloga bio je nastanak europskog društva s ograničenom odgovornošću preoblikovanjem društva, spajanjem ili podjelom društva. Osnivači europskog društva s ograničenom odgovornošću jednako bi mogle osnovati fizičke i pravne osobe, a prava glede vrsta njihovih uloga regulirao bi društveni ugovor. Kako je to i uobičajeno za društveni ugovor društva s ograničenom odgovornošću, i društveni ugovor europskog društva s ograničenom odgovornošću trebali bi potpisati svi osnivači.¹⁰⁶ Nadalje, u skladu s europskim nacionalnim zakonodavnim rješenjima, i za europsko društvo s ograničenom odgovornošću bio je predviđen monistički ustroj te upravni odbor i glavna skupština ili dualistički ustroj pri čemu bi bili obvezni uprava, glavna skupština i nadzorni odbor. Europsko društvo s ograničenom odgovornošću upisivalo bi se u registar države članice gdje mu je registrirano sjedište. Pitanje najnižeg iznosa temeljnog kapitala potrebnog za osnivanje europskog privatnog društva bilo je riješeno u skladu s regulatornim

102 Commission Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company, COM (2008) 396 final (25 June 2008) op. cit., str. 3

103 Proposal for a Council Regulation on a European Private Company – Political Agreement 2011, 2008/0130 (CNS), 10611/11, DRS 84, SOC 432, May 2011

104 Guidotti, R., op. cit., str. 333.

105 Commission Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European Private Company, COM (2008) 396 final (25 June 2008) op. cit., str. 5.; Horak, H., Dumančić, K., Pecotić Kaufman, J., op. cit., str. 257.

106 Horak, H., Dumančić, K., Pecotić Kaufman, J., op. cit., str. 263

natjecanjem u pravu društava s ograničenom odgovornošću među državama članicama te je konačni zaključak bila preporuka temeljnog kapitala u iznosu od jednog eura.

Kako smo ranije naveli, upravo je iznos najnižega temeljnog kapitala potrebnog za osnivanje europskog privatnog društva bilo jedno od spornih pitanja među državama članicama. Njemačka, primjerice, uz rješenje glede sjedišta društva nije odobrvala niti ovako minimalni iznos temeljnog kapitala i zahtijevala je njegovo povećanje. Uz Njemačku, posljednje kompromisno rješenje za europsko društvo s ograničenom odgovornošću iz svibnja 2011. godine odbila je i Švedska. Njihovo je stajalište kako bi osnivanje još jednog oblika društva s ograničenom odgovornošću, posebice mogućeg na supranacionalnoj razini, s minimalnim iznosom temeljnog kapitala, dovelo do velikog broja tek osnovanih, nerazvijenih, a aktivnih trgovačkih društava.¹⁰⁷ U analizama se također navodilo kako bi tek dugogodišnje djelovanje europskog društva s ograničenom odgovornošću u praksi ovo trgovačko društvo dovelo do razine već postojećih oblika društava s ograničenom odgovornošću u državama članicama Europske unije.¹⁰⁸ Kako je Europska komisija zahtjeve za osnivanjem prilagodila nacionalnom uređenju društva s ograničenom odgovornošću među državama članicama te, uz ostale prednosti, temeljni kapital odredila u minimalnom iznosu, bilo je za očekivati favoriziranje europskog društva s ograničenom odgovornošću u odnosu na oblike trgovačkih društava predviđene u nacionalnim zakonodavstvima. Ipak, nije došlo do usuglašavanja glede spornih značajki i mogućnosti osnivanja ovog oblika trgovačkog društva putem spomenute Uredbe te je, slijedom navedenoga, Europska komisija u travnju 2014. godine predložila donošenje Direktive o privatnim društvima s ograničenom odgovornošću s jednim članom tzv. *Societas Unius Personae (SUP)*.¹⁰⁹ Države bi članice, prema njezinom prijedlogu, u svojem nacionalnom zakonodavstvu trebale predvidjeti trgovačkopravni oblik za privatna društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom koje bi na području čitave Europske unije bilo moguće registrirati izravno putem interneta bez potrebe da osnivač u tu svrhu putuje u zemlju registracije. Nadalje, prijedlogom Direktive bi se propisao obrazac statuta koji bi u čitavom EU-u bio jednak, dostupan na svim službenim jezicima EU-a te bi sadržavao elemente potrebne za vođenje privatnog društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom. Temeljni kapital za *Societas Unius Personae* iznosio bi minimalnih 1 euro, dok bi se primjerena zaštita vjerovnika osigurala provjerom bilance i potvrdom o solventnosti društva.

107 Lewis, Rhidian, Buzdrev, Alexander, Mortimer, Tom: The European Private Company: An Opportunity from an Economic Crisis?, *International Journal of Humanities and Social Science*, Vol. 3, No. 8 (Special Issue – April 2013), str. 111., 112.

108 Eckardt, M., Kerber, W.: op. cit., str. 17.

109 COM(2014) 212.

8. SOCIETAS UNIUS PERSONAE (SUP) / DRUŠTVO S OGRAIČENOM ODGOVORNOŠĆU S JEDNIM ČLANOM

Cilj je prijedloga Direktive o privatnim društvima s ograničenom odgovornošću s jednim članom, koja su alternativno rješenje neuspjelom europskom društvu s ograničenom odgovornošću, potaknuti i promicati malo i srednje poduzetništvo olakšanim osnivanjem trgovačkih društava u inozemstvu.

Societas Unius Personae (SUP) bio bi uspostavljen i poslovao bi u skladu s ujednačenim pravilima u svim državama članicama. Usklađenim postupkom elektroničke registracije putem jedinstvenog obrasca za društvene ugovore i malim iznosom temeljnog kapitala potrebnog za osnivanje, dodatno bi se olakšalo osnivanje društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom. Prema prijedlogu Direktive, vjerovnici bi bili zaštićeni obvezom nametnutom upraviteljima *Societas Unius Personae* (i u pojedinim slučajevima jedinom članu) u vezi s nadzorom raspodjela, a države članice ne bi trebale zahtijevati da se registrirano sjedište društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom i njegova središnja uprava nužno nalaze u istoj državi članici.

Napomenimo kako uz ovaj prijedlog, Komisija stalno provodi aktivnosti glede poboljšanja pravne sigurnosti trgovačkih društava pri poslovanju u ostalim državama članicama, u skladu sa Stockholmskim programom Europskog vijeća iz 2009. Radi omogućavanja uporabe Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta, nakon donošenja prijedloga Direktive o društvima s ograničenom odgovornošću s jednim članom stavljaju se izvan snage Direktiva 2009/102/EZ i mijenja Uredba 1024/212 .

9. IMPLIKACIJE NA HRVATSKO PRAVO DRUŠTAVA

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju hrvatskim poduzetnicima otvorile su se brojne nove mogućnosti sudjelovanja na širem tržištu dobara i usluga. Sloboda poslovnog nastana, potvrđena ranije navedenim sudskim presudama Europskog suda pravde, omogućuje trgovačkim društvima osnovanima u državama članicama Europske unije slobodno djelovanje i na području Republike Hrvatske bez osnivanja posebnih ustrojbenih oblika na njenom području. Jednako tako i hrvatski poduzetnici mogu izabrati njima najprihvatljiviji oblik trgovačkog društva neke od država članica te društvo otvoriti prema nacionalnim propisima izabrane države. S ciljem konkuriranja glede uvjeta za osnivanje trgovačkih društava na razini Europske unije te sprječavanja migriranja hrvatskih poduzetnika, hrvatski zakonodavac pribjegao je praksi gospodarski razvijenijih država članica i omogućio osnivanje društva s ograničenom odgovornošću s određenim posebnostima¹¹⁰ na pojednostavljen način i uz znatno sniženje temeljnog kapitala pri osnivanju.¹¹¹ Naglasimo kako su se puno prije izrade Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama

110 Petrović, S., Ceronja, P.: op. cit., str. 208.

111 PZE 139

Zakona o trgovačkim društvima u hrvatskoj javnosti pojavili prijepori glede opravdanosti otvaranja mogućnosti osnivanja društva s ograničenom odgovornošću sa znatno sniženim temeljnim kapitalom. Naime, premda su u nacionalnim zakonodavstvima nekih europskih država već postojale inačice klasičnog društva s ograničenom odgovornošću, smatralo se kako u Republici Hrvatskoj nema potrebe za sličnim intervencijama u regulatorni okvir društva s ograničenom odgovornošću. Ovakva stajališta opravdavala su se činjenicom kako je iznos od 20.000 kn, koliko je potrebno za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću u Republici Hrvatskoj, u odnosu na gospodarske prilike u granicama Europske unije zapravo vrlo nizak te kako je otvaranje takve mogućnosti pravno političko pitanje.¹¹²

Novelom hrvatskoga Zakona o trgovačkim društvima iz 2012. godine¹¹³ u Republici Hrvatskoj je ipak omogućeno osnovati inačicu već postojećeg društva kapitala nazvano jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću sa znatno sniženim iznosom temeljnog kapitala potrebnog za osnivanje ovoga društva kapitala.

Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću po svojim je obilježjima društvo s ograničenom odgovornošću¹¹⁴, i na njega se, izuzev kada se izričito Zakonom o trgovačkim društvima (dalje: ZTD)¹¹⁵, nešto drugo predviđa, na odgovarajući način primjenjuju odredbe koje vrijede općenito za društvo s ograničenom odgovornošću. Dakle, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću je pravna osoba, društvo kapitala čiji članovi ne odgovaraju za obveze društva i može ga osnovati i jedna osoba.¹¹⁶

Ono što razlikuje klasično društvo s ograničenom odgovornošću i jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću su broj članova društva i članova uprave, postupak i akt osnivanja, troškovi osnivanja visine i uplate temeljnog kapitala te poslovnih udjela.¹¹⁷

Slično njemačkim propisima, hrvatski ZTD propisuje da tvrtka društva s ograničenom odgovornošću osnovana na pojednostavljen način, obvezno mora sadržavati oznaku „jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću“, odnosno „j.d.o.o.“.¹¹⁸

112 Okrugli stol - pravo društava, 2. ožujka 2009.; Javni bilježnik br. 30, Hrvatska javno-bilježnička komora, 2009., str. 4., dostupno na: <http://www.hjk.hr/LinkClick.aspx?fileticket=ObDGZwiT06s%3D&tabid=56&mid=440> (20.02.2014.)

113 Narodne novine, broj 111/12 – stupio na snagu 18. listopada 2012.

114 Društvo s ograničenom odgovornošću je: trgovačko društvo kapitala u koje jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba unose uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenem temeljnom kapitalu - Barbić, J.: op. cit., str. 1013.; društvo kapitala u koje članovi ulažu uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenem temeljnom kapitalu, pa temeljem toga stječu u društvu članska prava utjelovljena u poslovnim udjelima - Petrović, S., Ceronja, P.: op. cit., str. 172.

115 Narodne Novine 111/1993, 34/1999, 121/1999, 52/2000, 118/2003, 107/2007, 146/2008, 137/2009, 111/2012, 125/2011, 68/2013

116 Isto i Akšamović, Dubravka: Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću, Informator, br. 6125., 2011., str. 11

117 Loc. cit.

118 Čl. 13. st. 2. t. 4. ZTD-a.

Jedan od razloga za uvođenje jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću u hrvatsko pravo društava mogućnost je pokretanja poslovanja bez angažiranja osobitih financijskih sredstava.¹¹⁹ Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću moguće je osnovati s najnižim iznosom temeljnog kapitala od 10,00 kn, a najniži nominalni iznos poslovnog udjela može iznositi 1,00 kn pri čemu i temeljni kapital i poslovni udjeli moraju glasiti na pune iznose kuna. Jedna od razlika jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću i klasičnog društva s ograničenom odgovornošću ogleda se u obvezi uplate za preuzete poslovne udjele. Pri osnivanju jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću uloženi za preuzete poslovne udjele uplaćuju se isključivo u novcu. Nakon potpuno uplaćenih uloga za preuzete poslovne udjele u društvu podnosi se prijava za upis društva u sudski registar.

Za inačicu društva s ograničenom odgovornošću kao posebni uvjeti predviđeni su ograničen broj članova društva i članova uprave što je još jedna od razlika u odnosu na klasično društvo s ograničenom odgovornošću. Kako se ova činjenica odražava na organe društva jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću? Prema odredbama ZTD-a, klasičnom društvu s ograničenom odgovornošću obvezni su organi skupština društva i uprava dok je nadzorni odbor fakultativan organ.¹²⁰ I dok u klasičnom društvu s ograničenom odgovornošću nisu određeni broj članova društva, kao niti broj članova uprave, za jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću jasno je određeno kako može imati najviše tri člana i samo jednog člana uprave.¹²¹ Osim znatno sniženog iznosa temeljnog kapitala i ograničenog broja članova društva, dodatna posebnost pri osnivanju jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću unaprijed su pripremljeni obrasci, koji bi također trebali olakšati i ubrzati postupak njegova osnivanja.¹²² Ako jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću osniva jedna osoba, predviđen je Zapisnik o osnivanju jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću s jednim članom (Prilog 1. Zakonu o trgovačkim društvima). Ako jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću osnivaju dvije ili tri osobe, koristit će Zapisnik o osnivanju jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću s najviše tri člana (Prilog 2. Zakonu o trgovačkim društvima).¹²³ S obzirom na to da predviđeni obrasci

119 Petrović, S., Ceronja, P.: op. cit., str. 208.

120 Čl. 434. ZTD-a.

121 Čl. 387. st. 2. ZTD.-a

122 Navedeni obrasci priloženi su u samom Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima NN 111/12. Ističemo usklađenje ZIDZTD-a sa zakonima koji uređuju pristojbe, a odnosi se na samo pojeftinjenje troškova osnivanja, s obzirom na obvezu uplate pristojbi pri osnivanju svih trgovačkih društava, pa tako i jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću. Zakon o dopunama Zakona o sudskim pristojbama (NN br. 112/12.) i Zakon o dopuni Zakona o javnobilježničkim pristojbama (NN br. 112/12.), donešeni su u tu svrhu. Tako čl. 10. st. 1. t. 9. drugonavedenoga Zakona predviđa i osnivače jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću. Zakonom o dopunama Zakona o sudskim pristojbama, za prijavu upisa j. d. o. o.-a u sudski registar propisana je pristojba od 30,00 kn - Vidović, Ante: Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću, RRiF br. 11/12, str. 167

123 Petrović, S., Ceronja, P.: op. cit., str. 209.

predstavljaju temeljni osnivački akt društva, što je kod društva s ograničenom odgovornošću društveni ugovor¹²⁴, neki autori ističu bojazan kako će ovakva štura regulacija međusobnih prava i obveza članova društva imati dalekosežne negativne učinke.¹²⁵ Prije svega, smatra se kako će nedovoljno regulirani međusobni odnosi između članova u slučaju njihova spora dovesti do dodatne komplikacije kada niti društveni ugovor (u ovom slučaju obrasci) niti ZTD ne predviđaju odredbe za njegovo rješenje.¹²⁶

Uz predviđene obrasce za osnivanje jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću, značajno je ukazati na želju zakonodavca za snižavanjem visine troškova osnivanja društva. Naime, za osnivanje jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću predviđeno je potpuno oslobođenje plaćanja javnobilježničke pristojbe. Uzmemo li u obzir kako je za javnobilježničke pristojbe pri osnivanju klasičnog društva s ograničenom odgovornošću potrebno izdvojiti između 3.000 do 5.000 kn, a za cijeli postupak njegova osnivanja čak i do 25.000 kuna, a nasuprot tome osnivanje jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću oko 720,00 kn, vidljiva je značajna ušteda financijskih sredstava što je posebno značajno poduzetnicima koji ne raspolažu većim financijskim sredstvima pri pokretanju poslovanja.

Kako smo ranije naveli, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću može imati samo jednog člana uprave. Taj jedini član uprave društvo zastupa samostalno i neograničeno. Sastavni dio zapisnika o osnivanju jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću čini obrazac sa strogo formuliranom izjavom jedinog člana uprave društva o prihvaćanju imenovanja. Popunjeni obrazac zapisnika vrijedi kao popis članova društva, osoba ovlaštenih da vode poslove društva, sadrži izjavu člana uprave o prihvaćanju imenovanja te njegov potpis koji se pohranjuje u sudski registar.¹²⁷

Nadalje, prema uzoru na njemački model mini društva s ograničenom odgovornošću, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću mora imati zakonske rezerve u koje je dužno unijeti četvrtinu iznosa dobiti društva iskazane u godišnjim financijskim izvješćima umanjene za iznos gubitka iz prethodne godine. Ovo je još jedna od razlika jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću u odnosu na klasično društvo s ograničenom odgovornošću gdje je odredbama ZTD-a članovima osigurano autonomno odlučivanje o raspolaganju dobiti. U čl. 406. ZTD-a navodi se kako članovi imaju pravo na isplatu godišnje dobiti te, ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno, odlukom o upotrebi dobiti članovi mogu iznos dobiti u potpunosti ili dijelom unijeti u rezerve društva ili ostaviti kao zadržanu dobit. U slučaju jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću ZTD u čl. 390.a. st. 5. taksativno ograničava uporabu zakonskih rezervi u sljedeća tri slučaja:

124 Čl. 387. st. 1. ZTD-a; ako društvo s ograničenom odgovornošću osniva samo jedan član, društveni ugovor zamjenjuje izjava o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću, ovjerovljena kod javnog bilježnika (čl. 387. st. 3. ZTD.a).

125 Akšamović, D.: op. cit., str. 11.

126 Loc. cit.

127 Petrović, S., Ceronja, P.: op. cit., str. 209.

- 1.) povećanje temeljnog kapitala pretvaranjem rezervi u temeljni kapital društva,
- 2.) pokriće gubitka iskazanog za godinu za koju se podnose godišnja financijska izvješća, ako nije pokriven iz dobitka prethodne godine,
- 3.) pokriće gubitka iskazanog za prethodnu godinu ako nije pokriven iz dobitka iskazanog u godišnjim financijskim izvješćima za godinu za koju se podnose.¹²⁸

Kao i kod klasičnog društva s ograničenom odgovornošću nesposobnost za plaćanje povlači obvezu sazivanja skupštine društva. U slučaju da temeljni kapital jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću dosegne ili postane veći od najnižeg iznosa temeljnog kapitala klasičnog društva s ograničenom odgovornošću¹²⁹, takvo društvo prestaje biti jednostavno, i na njega se primjenjuju pravila klasičnog društva s ograničenom odgovornošću. Postane li jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću povećanjem temeljnog kapitala klasično društvo s ograničenom odgovornošću, može nastaviti sudjelovati u prometu roba i usluga pod jednakom tvrtkom.

Pred zaključna razmatranja naglasimo kako i danas ovakvo zakonsko rješenje za bržim i jednostavnijim osnivanjem oblika društva s ograničenom odgovornošću u Hrvatskoj nailazi na negodovanje. Naime, aktualna su stajališta kako smo se ovakvom regulacijom vratili na mogućnost uvođenja društva s ograničenom odgovornošću kakvo je omogućavao Zakon o poduzećima¹³⁰, bez temeljnog kapitala unošenjem fiktivnih stvari.¹³¹

Ipak, prema podacima Ministarstva pravosuđa, od otvaranja mogućnosti za osnivanjem jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću u Hrvatskoj je registrirano njih sveukupno 11 138¹³² pri čemu ih se većina odnosi na kupoprodaju, obavljanje trgovačkog posredovanja na domaćem i inozemnom tržištu, zastupanja, prijevoza za vlastite potrebe, ugostiteljskih usluga i slično. Iz navedenoga može se zaključiti kako su ciljevi zakonodavaca za poticanje poduzetničke klime i povećanje mogućnosti samozapošljavanja djelomično i ispunjeni.

10. ZAKLJUČNO

Razlike u nacionalnim zakonodavstvima u području prava društava među državama članicama Europske unije postale su svojevrsna prepreka u prekograničnom poslovanju unutar njenih granica što je posebice došlo do izražaja povećanjem država članica. Odlukama u predmetima *Centros*, *Überseering*, *Inspire*

128 Ibid., str., 210.; Vidović, A. op. cit. (u bilj. 122), str. 167.

129 Prema ZTD-u temeljni kapital potreban za osnivanje klasičnog društva s ograničenom odgovornošću iznosi 20.000,00 kn.

130 Narodne novine 53/91, 58/93

131 Kaleb, Zorislav: Osnivanje jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću, *Pravo u gospodarstvu*, 3/2013, str. 643.

132 Zaključno s veljačom 2014. godine.

Art i *SEVIC* Europski sud je pokrenuo regulatorno natjecanje između država članica i dao prednost teoriji osnivanja u odnosu na teoriju stvarnog sjedišta društva. Navedene presude i značajan broj poduzetničkih migracija dovele su do niza reformi u području prava društava u državama članicama Europske Unije. Premda se usklađivanje prava društava na razini Europske unije dugo smatralo jednim načinom očuvanja regulatorne različitosti, smatramo kako je jednakog učinka i natjecanje nastalo u uređenju navedenog područja izazvano presudama Europskog suda u slučajevima ostvarivanja slobode poslovnog nastana.

Suočen s velikim brojem novoosnovanih engleskih društava s ograničenom odgovornošću i regulatornom konkurencijom u području prava društava među članicama Europske unije i njemački je zakonodavac pribjegao reformi regulacije društava s ograničenom odgovornošću. Uvođenjem mini društva s ograničenom odgovornošću, njemački zakonodavac uspio je inačicu klasičnog društva s ograničenom odgovornošću učiniti konkurentnijom bez preslikavanja rješenja iz zakonodavstava ostalih država članica Europske unije. I dok se u posljednje vrijeme pojavljuju dvojbe glede povezanosti regulatornog natjecanja i smanjenja atraktivnosti engleskog *limited liability company* među njemačkim poduzetnicima, neosporno je da se Mini društvo s ograničenom odgovornošću u njemačkoj poslovnoj praksi pokazalo kao uspješan model. Od 2008. do kraja 2013. godine osnovano je više od 100.000 takvih malih društava s temeljnim kapitalom od 1 euro. Snižavanje temeljnog kapitala i pojednostavljivanje osnivanja društva s ograničenom odgovornošću svakako su imali pozitivne učinke na poduzetničke kulturu i zaustavile ekspanziju osnivanja engleskog društva s ograničenom odgovornošću među njemačkim poduzetnicima. Neosporan je stoga značaj i učinak reforme njemačkoga GmbHG-a.

Ipak, analize zakonodavnih reformi u području prava društava među državama članicama Europske unije ostavljaju prostora za bojazan kako će se poslovni subjekti pri izboru pravnog oblika potrebnog za obavljanje svoje djelatnosti, u konačnici umjesto najboljeg odlučivati za najjeftiniji i onaj koji zahtijeva najmanje formalnosti.

Summary

THE CHANGES OF THE REGULATORY FRAMEWORK OF A GERMAN LIMITED LIABILITY COMPANY AS A CONSEQUENCE OF REGULATORY COMPETITION IN THE FIELD OF COMPANIES LAW AMONG THE EUROPEAN UNION MEMBER STATES

This paper provides analysis of the background and the progress of the greatest reform of the German companies law regulatory framework, with special emphasis on enabling the founding of a version of limited liability company, the so-called Mini GmbH. It points out to the rulings of the European Court which are crucial to confirming the right to freedom of business founding and the development of the regulatory competition in the field of companies law among the European Union member states. The legal organization of the German version of limited liability company and of its greatest competitor, the English limited liability company, is presented in a comparative way. It strives to provide an answer to the questions whether the German legislator did manage to protect the limited liability company from abuse in business management, and whether it did manage to make it more attractive in relation to the international true forms through deregulating and modernizing. Lastly, it also analyzes the implications of the regulatory competition on the companies law of the Republic of Croatia, as the European Union's youngest member state.

Key words: *modernization of a limited liability company, freedom of business founding, regulatory competition, reform of companies law, simple limited liability company.*

Zusammenfassung

ÄNDERUNGEN DES REGULATORISCHEN RAHMENS DER DEUTSCHEN GESELLSCHAFT MIT BESCHRÄNKTER HAFTUNG ALS KONSEQUENZ DER REGULATORISCHEN KONKURRENZ ZWISCHEN DEN EU-MITGLIEDSSTAATEN IM BEREICH DES GESELLSCHAFTSRECHTS

In der Arbeit werden der Hintergrund und der Ablauf der größten Reform des deutschen regulatorischen Rahmens der Gesellschaft mit beschränkter Haftung mit besonderer Betonung auf die Ermöglichung der Gründung der sog. Mini-GmbH, einer Variante der Gesellschaft mit beschränkter Haftung, analysiert. Es wird auf die Urteile des Europäischen Gerichtshofs hingewiesen, welche entscheidend für die Bestätigung des Rechts auf Freiheit der Gesellschaftsgründung und für die Entwicklung der regulatorischen Konkurrenz zwischen den EU-Mitgliedsstaaten im Bereich des Gesellschaftsrechts sind. Die Rechtsregelung der deutschen Variante der Gesellschaft mit beschränkter Haftung und der englischen Limited, ihrer größten Konkurrenten, werden komparativ dargestellt. Es wird versucht, die Frage zu beantworten, ob dem deutschen Gesetzgeber gelungen ist, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung vor Missbrauch im Geschäftsverkehr zu schützen und sie durch Deregulierung und Modernisierung attraktiver als die ausländischen Konkurrenzformen zu machen. Abschließend werden Implikationen des regulatorischen Wettbewerbs auf das Gesellschaftsrecht der Republik Kroatien, des jüngsten EU-Mitgliedsstaates, analysiert.

Schlüsselwörter: *Modernisierung der Gesellschaft mit beschränkter Haftung, Freiheit der Gesellschaftsgründung, regulatorische Konkurrenz, Reform des Gesellschaftsrechts, einfache Gesellschaft mit beschränkter Haftung.*

RIASSUNTO

MODIFICHE DEL QUADRO REGOLATORIO DELLA SOCIETA' A RESPONSABILITA' LIMITATA TEDESCA QUALE CONSEGUENZA DELLA CONCORRENZA REGOLATORIA NELL'AMBITO DEL DIRITTO SOCIETARIO TRA GLI STATI MEMBRI DELL'UNIONE EUROPEA

Nel lavoro si analizzano i retroscena ed il corso della piu' grande riforma del quadro regolatorio delle societa' a responsabilita' limitata con particolare attenzione per la possibilita' di costituzione di una variante delle societa' a responsabilita' limitata, le c.d. mini GmbH. Vengono indicate le sentenze della Corte di Giustizia, che sono centrali per l'affermazione del diritto alla liberta' di stabilimento e per lo sviluppo della concorrenza regolatoria nell'ambito del diritto societario tra gli stati membri dell'Unione europea. In chiave comparatistica si evidenzia la disciplina dell'equivalente della societa' a responsabilita' limitata ed il suo piu' significativo rivale, l'inglese Limited. Si tenta di rispondere alla domanda se il legislatore tedesco sia riuscito a tutelare la societa' a responsabilita' limitata da abusi nella prassi degli affari, rendendola mediante la deregolazione e la modernizzazione piu' attrattiva rispetto alle forme giuridiche equivalenti all'estero. Da ultimo si analizzano le implicazioni della concorrenza regolatoria sulle societa' della Repubblica di Croazia, quale piu' giovane stato membro dell'Unione europea.

Parole chiave: *modernizzazione delle societa' a responsabilita' limitata, liberta' di stabilimento, concorrenza regolatoria, riforma del diritto societario, societa' semplice a responsabilita' limitata.*